

KUSTBON

Veckofidning för svenskarna i Estland.

Fjärde årg. N:o 36.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:75 I Finland: 1 månad Fmk 1:50	Utkommer alla onsdagar. Redaktion: N. Blees, Riddaregatan 3 Reval. Einar Bäck, (ansv.), Kristinestad.	Annonspris. 2 mk pr mm. I Sverige: 10 öre pr mm. I Finland 30 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	14 dec. 1921.

VÅRA FOLKSKOLOR.

I Kustbon för den 16 november skriver „N. A.” i artikeln „Till frågan om ett svenskt läroverk” bl. a. följande: „Så länge de svenskspråkiga folkskolorna ej hunnit utvecklas till sexåriga (ännu kan det ta tid, innan man kommit så långt), vore det rådligt att tillfälligtvis öppna en folkskolans femte och sjätte klass”. Detta förslag är värt att beaktas. Det är verkligen — såsom flera gånger redan framhållits — illa beställt med våra folkskolor, och få vi dem icke på bättre fot, komma vi ingen vart. Därför borde vi med allvar tänka på saken att söka få till stånd ett par femte och sjätte klasser: en för Nuckö och en för Ormsö, eller åtminstone en gemensam högre folkskola med internat för dessa båda svenskbygder. Ett tillräckligt antal elever till dessa högre klasser, som nu motsvara gymnasiets andra och tredje klass, kunde tryggt påräknas, och svårigheten att få ordentliga lärarkrafter kunde nog också övervinnas. Sådana kunde man skaffa utifrån. Staten kommer helt säkert att lämna understöd, om elevantalet icke blir för litet. Kommunerna borde ta förslaget under omprövning nu genast. Saken tål icke uppskov.

Som bekant, äro endast de fyra första klasserna obligatoriska men icke femte och sjätte, och det kan, som sagt, dröja innan dessa högre klasser bli det. Men då esterna på många ställen, för att icke säga överallt, redan öppnat högre klasser, som staten helt och hållet underhåller, borde icke heller vi försumma att göra det. Ännu så länge är det endast Reval, som öppnat en femte klass. Vart klasserna för Nuckö och Ormsö skola förläggas, får bestämmas på ort och ställe. Men planen får för intet pris förfalla. Redan nästa höst måste Nuckö- och Ormsöborna ha en ordentlig femte och sjätte klass, och är då också därmed början med ett svenskt läroverk gjord.

N. B.

REVAL.

Söndagen den 4 december voro svenskarna i Reval samlade till aftonsamkväm i Jägarklubbens lokal, Långgatan 42.

Herr M. Westerblom hälsade gästerna välkomna med en festdikt, varpå programmet omedelbart vidtog med föredrag av konsulent Erik Green, som inledningsvis erinrade om „Svenska Odlingens Vänner” stora uppgift och arbete samt framhöll Birkas folkhögskola såsom

TILL KUSTBONS LÄSARE.

Prenumeranterna i Estland klaga allmänt över, att de icke få tidningen regelbundet och i rätt tid. Redaktionen får med anledning härav upplysa de ärade läsarna, att tidningen nog utgives varje vecka, men, som bekant, voro vi av ekonomiska och andra skäl tvungna att låta trycka den i Finland. Och som postgången är klen och tullförvaltningen dessutom under sista tiden börjat blanda sig i saken, har tidningen beklagligt nog verkligen försenat sig mera än den borde ha gjort. Vi hoppas dock, att det med tiden skall bli bättre.

Redaktionen.

ett mycket viktigt led i arbetet för ernående av föreningens stora mål: folkets höjande i kulturellt hänseende. Så övergick talaren till sitt ämne och höll ett intressant föredrag om „växtvärldens betydelse för det organiska livet”, som åhördes med stort intresse.

Efter föredraget sjöng fröken Dagmar Pettersson „Svarta rosor” och „Min fågel märks dock icke” av Sibelius, samt en folkvisa „Dalpolska”. Därpå följde

deklamation av fru v. Britzke „Jultankar i Rom" av Snoilsky och „Dumboms leverne"; därefter bidrog hr O. Hacker med pianomusik. Vidare följde fiol-solo av ynglingen K. Boman, och ehuru han uppträdde för första gången inför en större publik, måste sägas till hans beröm, att han förde sin stråke säkert. Vi kunna blott uttala den önskan, att han ännu flere gånger måtte fröjda oss med sin fiol. Sedan uppträdde hr Hallin och deklamerade „Barbarnatt" av A. Slotte.

Till slut dansades i gammaldags dräkter ett par intressanta folklekar „Simon i Sälle" och „Väva vadmal" under publikens stora bifall, och därmed var det egentliga programmet slut.

ORMSÖ.

Auktionen till förmån för betäckandet av återstoden av skulden å Hullo skolorgel inbragte den nätta summan av närmare 10,000 Emk, så att hela skulden kunnat kvitteras. „Friskt vågat är hälften vunnet." Heder och tack till alla, som på ett eller annat sätt bidragit till framgången!

Joel N — n.

RIKSDAGEN.

Arbetet i riksdagen fortfar på vanligt sätt. För det mesta behandlas löpande frågor. En hel massa lagar, som förut av regeringen utgivits på grund av § 12, ha antagits. Den med spänning väntade lagen angående folkminoriteternas kulturella autonomi har ännu icke av utskottet överlämnats till riksdagen. Det förljudes dock, att frågan snart skall upptagas till offentlig behandling, men att regeringen

ämnar intaga en viss ställning och därför drar man ut på tiden med saken. Det ser ut, som om man icke vore så mån om minoriteternas i grundlagen utlovade rättigheter.

Såsom ett viktigt steg av regeringen kan omnämnas, att den redan hunnit bli färdig med 1922 års budget och överlämnat den till riksdagen. Budgeten belöper sig på 4,843 millioner.

STATENS ÄMBETS- OCH TJANSTEMÄN FÅ INGEN GRATIFIKATION I ÅR.

För någon tid sedan vände sig statsämbetsmannacentralförbundet med en anhållan till regeringen om erhållande av lönetillskott för december såsom i fjol. Men regeringen har tagit avböjande ställning och troligen blir det även avslag från riksdagens sida.

NY AGRARLAG.

Riksdagen kommer inom den närmaste framtiden att till behandling upptaga en ny agrarlag. I samband härmed meddelas, att samtliga borgerliga partier ha för avsikt att förordna beviljandet av ersättning åt godsägarna för av dem exproprierad jord. På den socialdemokratiska partidagen inom Reval-kretsen framlades en resolution, vari yrkades på folkomröstning för det fall, att riksdagsmajoriteten godkänner en lag om beviljande av ersättning åt godsägarna.

LETTISKA ANSPRÅK PÅ RUNÖ.

Postimees riktar uppmärksamheten på en artikel i Jaunakas Sinas rörande de estniska

lettiska gränsförhållandena, vari bl. a. säges att letterna hittills icke lyckats förverkliga sina anspråk på Runö och kolonien Laura; men att saken säkerligen komme att taga en annan vändning så snart utrikesminister Piip återvänt från utlandet. Postimees anmärker härtill att om Piip även visat stor undfallenhet gentemot letterna med avseende å järnvägsfrågor och diverse konventioner, så torde letterna dock fara vilse, om de alltför livligt spekulera på hr Piips medgörlighet även beträffande Runö och kolonien Laura.

SPANIENS REPRESENTATION I ESTLAND OCH LETTLAND.

Spanska sändebudet i Finland Joaquin de Ezpeleta, som samtidigt utnämnts till befullmäktigad minister i Estland och Lettland, har den 6 dennes till statsäldsten överlämnat sina kreditiv. Minister Ezpeleta kommer fortfarande att vara bosatt i Helsingfors.

JÄRNVÄGSINKOMSTERNA.

Inkomsterna från statsjärnvägarna belöpa sig för år 1921 till 1 och en halv och enligt budgeten för 1922 till 40 miljoner mk.

FANGUTVÄXLINGEN.

Den 9 dennes på kvällen anlände till Narva 71 estländare, vilka hållits internerade i Ryssland, men vilka nu utväxlats mot estniska kommunister.

SOCIALISTERNA KOMPRO- MISSA EJ.

De socialdemokratiska distriktsmötena ha uttalat sig mot varje samarbete med de borgerliga partierna och mot socialdemokratiskt deltagande i regeringen.

BALTISKA LÄKAR- KONGRESSEN.

I den stora baltiska läkarkongressen, som hölls 30 nov. — 7 dec. i Dorpat, ha deltagit 270 läkare. Vid kongressen beslöts bl. a. att ett intimare samarbete bör åstadkommas mellan de medicinska organisationerna i Estland, Finland, Lettland och Litauen. För att förbereda ett närmande tillsattes en kommitté bestående av tvenne representanter från envar av de baltiska staterna. Finlands representanter i kommittén äro dr Tigerstedt och Kajava. Under ett nykterhetsmöte, som ägde rum i samband med kongressen, talade prof. Laitinen och dr Nikula från Finland över alkoholens verkningar på den mänskliga organismen.

Vid kongressen väcktes fråga om åstadkommande av ett vetenskapligt samarbete mellan läkarföreningarna i Estland, Finland, Lettland och Litauen. På förslag av de finländska representanterna uppsköts detaljbehandlingen av denna fråga. En kommitté tillsattes för att förbereda frågan.

Vid kongressen var en medicinsk utställning anordnad, till vilken även allmänheten ägde tillträde. Dessutom utdelades vid kongressen ett provnummer av det estniska läkarförbundets organ Eesti Arst, som kommer att utkomma från nästa års början.

Opinion.

— På tal om Östkarelen skriver danska Finanstidende: „Östkarelen är det stora landet kring Ladoga och Onega, bortom den finländska gränsen med en areal av 200,000 kvadratkilometer. Dess befolkning räknar knappa 200,000 personer. Huvudmassan av dem är rent finsk och hyser samma känslor för Finland som befolkningen i Sönderjylland för Danmark. Med ryssarna förenas karelarna endast genom den grekisk-katolska religionen.

Denna befolkning har nu rest sig till kamp mot bolsjevikerna, primitiva och hårdhänta som dessa äro. Landet självt är överdådigt rikt på skog, vattenkraft, mineraler och sjöar med ett klimat likt Finlands. Det är ett framtidsland som Amerikas „Fjärran Väster” nästan öde, nära Petersburg och Moskva, alltså med de stora framtidsmarknaderna strax framför sina dörrar. Det kommer att erbjuda rika möjligheter till kapitalplacering, så snart de politiska förhållandena stadgat sig. Det bildar Skandinavien yttersta frontlinje mot Östern”.

Utlandet.

IRLANDSFRÅGAN LÖST.

London, 6 dec. Sinnfeindelegationen sammanträffade med regeringens medlemmar i går. Å det brittiska kabinettets vägnar meddelade en av ministrarna, att en överenskommelse ernåtts. Officiellt meddelades att överenskommelsen skall föreläggas parlamentet för godkännande.

Huvuddragen i överenskommelsen äro att Irland hädanefter blir „Den iriska fristaten” samt att Irland i finansiellt avseende blir herre i eget hus. Irland ställes i precis samma position som de autonoma dominions och blir sålunda fortfarande en del av det brittiska riket.

Överenskommelsen har framkallat allmän tillfredsställelse.

Ulster kommer synbarligen även att godkänna överenskommelsen.

Times meddelar, att i och med ratificeringen av överenskommelsen i London och Dublin de brittiska trupperna på Irland omedelbar skola bortdragas.

ETT FYRMAKTSFÖRBUND.

Från auktorativt håll bekräftas uppgiften, att förslaget om skapandet av en fyrmaktsentente, som skulle ersätta förbundet England — Japan, för närvarande behandlas av Förenta staterna, Britannien, Japan och England.

HARDING PLANERAR EN EKONOMISK VÄRLDSKON- FERENS.

London, 12 dec. Enligt vad Daily Express erfarit har Harding föreslagit, att med hänsyn till de uppnådda goda resultaten vid avrustningskonferensen skulle sammankallas en konferens av de allierade och möjligen andra makter för behandling av frågor om den internationella ekonomiska situationen och världens återuppbyggande. I regeringskretsar i London är man övertygad att Harding skall fullfölja även detta nya initiativ.

UNDERHANDLINGARNA OM SCHLESIEH HA BEGYNT.

Warschau, 9 dec. Underhandlingarna mellan Tyskland och Polen angående Schlesien vidtog på fredagen i Kattowitz.

VÄRLDSKRIGETS FÖRHISTORIA.

Ett arbete av kejsar Wilhelm.

Enligt 8 Uhr Abendblatt har ett av exkejsar Wilhelm författat arbete „Jämförande historiska tabeller från 1871 till krigsutbrottet 1914", utkommit på Köhlers förlag i Leipzig. Utom tabeller innehåller arbetet uppgifter om krigets omedelbara förhistoria.

ÅDERLÄTNINGEN AV TYSKLAND.

Warschau, 9 dec. På måndagen ratificerades den polsk-tyska benådningstraktaten. Samma dag anlände från Tyskland de första av de 50,000 godsvagnar, som Tyskland enligt Versaillesfördraget skall avstå åt Polen.

NÄRMANDET MELLAN ENGLAND OCH TYSKLAND.

Riksbankspresidenten Havensteins resa till London har haft det framgångsrika resultat att riksbanken anknutit direkt förbindelse med Englands Bank. Sådana relationer existerade icke ens före kriget.

FREDSPRISET DELAT.

Stockholm, 10 dec. Norska stortingets nobelska kommitté

har delat årets fredspris mellan Branting och Lange.

Anatole France anlände i dag till Stockholm.

PETERSBURG BLIR LENINBURG.

Från Moskva meddelas över Riga till Berlin, att rådsregeringen med hänsyn till Lenins stora förtjänster om Ryssland beslutat att Petersburg från den 1 januari skall bära namnet Leninburg.

GENERAL WRANGEL ÅTER PÅ KRIGSSTIGEN.

Från Odessa telegraferas att general Wrangel nyligen utfärdat en proklamation, vari han bl. a. säger sig ha för avsikt, att inom kort återupptaga krigsoperationerna mot bolsjevikerna.

VÄRLDENS ÄLDSTA SPEL.

Det utan tvivel allra äldsta spelet som existerar i världen är tärningspelet. I en eller annan form har detta spel funnits till i varje period av historien. På de tidigaste egyptiska monument kan man få se avbildningar därav, och tärningar, som helt nyligen grävts upp i Tebe äro fullkomligt lika dem som användas i våra dagar. De återfinnas också lagregler för spel i gamla Grekland och Rom och många andra länder i Europa.

Tärningens uppfinnare påstås

vara Palamedes, en av hjältarna, som seglade mot Troja år 1244 före Kristus, men bruket av kuber med nummerade sidor för spel är säkerligen tidigare. Flera ställen i gamla författares verk samt avbildningar i marmor och gamla målningar visa, hur populärt tärningspelet var bland forna tiders folk.

Ett litet offer.

Gör en kärlekstjänst var dag,
strö din kärlek ut åt alla,
men giv ej av överflöd,
blott det du kan offer kalla.
Intet värde har en handling,
som ej möda kostat har,
gör den villigt, gör den gärna,
på din kärlek icke spar.

Ty den sanna lyckan är dock,
den vi andra skänka få,
med en vänlig blick du redan
kan ett sorgset hjärta nå.
Gör en ringa liten början
ren i morgon, snart du ser,
att det känns så tomt och öde,
om du icke giver mer.
(Nerdan.) „Veritas”.

Humor.

— **Delning.** Fru: Är du säker på att du vill skiljas?

Herrn: Absolut!

Fru: Nåväl; då tar du barnen och jag barnvagnen.

— **Lärrarinnan:** „Hur indelas ormarna?”

Eva: „I giftiga och ogifta ormar.”

(Strix).

Revals svenska skolas

JULFEST

firas i år i skolans lokal, Nygatan 15, tisdagen den 20 december kl. 6 e. m.

Föräldrar och andra intresserade äro hjärtligt välkomna till denna barnfest!

Svenska Odlingens Vänners

Årsmöte

hålles på Ormsö

den 4 januari 1922.

Centralstyrelsen.